

(המשך מעמוד 11)

רביהחובל אמר שהיה קורא לאור נייתמישטרה מהחוף, אילו היינו קוראים למרד. ואז היו מכניסים אותנו לבית הסוהר בדרום-אפריקה. ושם זה לא פשוט, כי הגנו על כושי. ואני מדבר על עצמי, אני עירוני ויכולתי להפסיד

הוצאות השהייה שלו, אוכל, מעצר, זה סיפור של כמה מאות דולארים. את יודעת כמה זונות אפשר להשיג בסכום הזה?"

פרנסה. אבל אנשי המשקים, מה הם היו יכולים להפסיד במרד הזה? יש תמונות ברורות של עינויים ומכות.

זרקו לו חבל. עיסא מנצרת זרק לו חבל. הוא קשר את עצמו בחבל לרופן האוניה, 40 מטר חבל. האוניה לא חיכתה רקה, התחלנו ישר לנסוע. הוא הפעיל את הפרופלור, כשהכושי קשור לרופן של האוניה, וזה זרק אותו. הוא

אישי-צוות של האוניה. שעזר לרביהחובל להכניע את הכושי. הכושי הוכה עד זוב דם. אוזנו היתה פצועה ודם ניגר על פניו. כשהורד למים, שורצי הכרישים. הוא נאבק, לדיברי העדויות. כי ידע שזהו פסק-דין-מוות.

זכות בקשר חורכי רביהחובל, מימין, ובידו נראה ח" את הכושי. הכושי עצמו. הנוסע הסמוי, לא נראה בתמונה זו. משמאל

נצמד לאוניה ונלחם על חייו. הוא ידע שזה פסק-דין-מוות.

הבחורות עמדו בדופן בוכות והוא ניפנף לשלום. עשו לו שלום כמו מאוניית נוסעים שעוזבת את הנמל. האוניה התקדמה, החבל נמתח והוא נגרר אחרי האוניה, ברפסודה שהת-חילה להתפרק, אז הורידו סולם חבלים, רביהחובל ירד בסולם, וקרע את החבל בסכין ואנחנו הפלגנו. אני לא יכול להגיד שזה רצח, כי אין גוויה וגם לא תהיה גוויה. גם במיקרה של הגרמנים, שנשפטו על דברים רדי מים, לא היו גוויות. יש תקדימים על דברים כאלה בעולם, ואז לא היו עדויות מחלטות כמו פה, לא היו תמונות ולא כלום. כאן אי-אפשר לומר שזה לא היה.

אנשים יפים

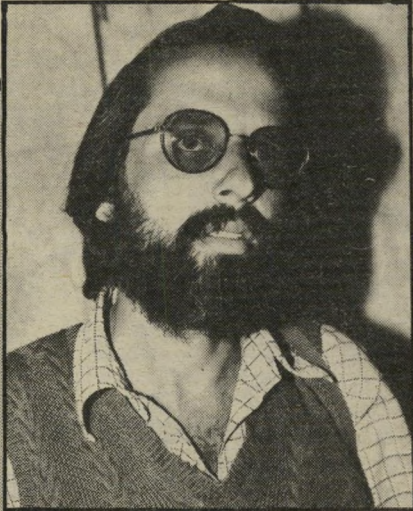
כשהגענו לדרום-אפריקה פגשנו שם את צוות החדשות-החוץ של הקיבוצים, צוות טלוויזיה, וסיפרנו להם את העניין, אך הם לא עשו עם זה כלום. הם לא רצו לפגוע במשקים. גם שול-מית אלוני ידעה מהעניין (ראה מיס-גרת).

מישרד-התחבורה טוען, ששמע ש"מועות. וגם החברה עצמה. קשה להם לקחת רשימה של האנשים שהיו על האוניה ולקחת אותם לבירור? זה קשה? למה לא ביררו שמועות על פשע? למה בחברת תרשיש לא שאלו?

לא שאלו כי זה בסך הכל כושי. מי צריך לחקור על כושי? רביהחובל הוא איש משק, וזה כתם על החברה הקיבוצית. כבתי-שמש עושים כתבה על לילכוך ועל זקנה שלא קיבלה אוכל. על הבלוץ לא רוצים להטיל כתם. זו לא מילחמה נגד כל החברה הקיבוצית. אם יש בתוכם קבוצה חריגה שעשתה פשע, צריך להעמיד את כולם לדין, גם אותי. בוצע פשע לדין ואני לא מנעתי אותו. יש אומנם נסיבות מקילות, אבל זה עניין של בית-מישפט.

על מה החברה תרשיש נלחמת? על איזה זוויות מגינים פה, למה צועקים? חברי הקיבוצים רצים בהפגנות נגד המילחמה בלבנון, מה, אנחנו יותר טר ביס? מה חייל ישראלי הוא יותר מסתם כושי שזרקו לים? בשביל זה יש בית-דין. מה פיתאום הקימו עכשיו ועדה במישרד-התחבורה? זה הרי פשע.

אנשים לא נשבעים בפני ועדה, הם גם לא חייבים להופיע. וגם אם הם באים ומשקרים, אין לוועדה סמכות להעניש אותם. זה לא בית-דין. האנשים שיושבים בוועדה הם אני

כתב-החדשות "סרנה" דרכו של סקופ

ביום חמישי בבוקר פנה אחד מעורכי החדשות של הטלוויזיה, והציע לה לפרסם באותו הערב באופן בלעדי את עיקרי הסיפור, ובעיקר את התצלומים. כעבור זמן קצר טיל-פנה לצרוך יעל חן, הודיעה שמחלקת החדשות של הטלוויזיה לא רואה כל עניין ב"פירסום הידיעה. משום שהיא אינה בעלת ערך חדשותי אקטואלי.

עורכי החדשות ניסו את מזלם בתוכנית "ערב חדש" של הטלוויזיה הלימודית. הכר-בשת אט-אט את מקומה של מהדורת "מבט" בטלוויזיה הכללית. המראיין של "ערב חדש" דן מרגלית, כתב "הארץ" - היומון שבבעלות מיספחת שוקן, שהיא גם הבעלים של "חד-שות" - הזמין ברצון את סרנה להופיע ב"תוכניתו.

ההופעה המשכנעת נרמה לתגובות שרשרת תיקשורתיות. למחרת ערכו שני הצהרונים, ידיעות אחרונות, ומעריב, כתבות מול-אפ לתחקיר הבלעדי של "חדשות", אבל מבלי להזכיר את המקור. הטלוויזיה הישראלית שידרה דיווח על הפרשה במהדורת החדשות של השבוע - יומן אירועים, כולל הצילומים שפורסמו בעיתון, אך באיחור של 24 שעות. במערכות של העיתונים המתחרים ב"חדשות" העירו בציניות, שכושי אשר נזרק לים הציל עיתון טובע.

במערכת "חדשות" גרם הסיפור והתכונה סביבו להתרוממות-רוח. סרנה עצמו, שעבר השבוע עם אשתו להתגורר בתל-אביב, ייצא בקרוב לארצות-הברית, לתקופה קצרה. לצורכי-עבודה. עד אז הוא מרוצה לקבל שוב ושוב מחמאות על הסקופ שלו.

לפני חודש התגלגל הסיפור לכתב חדשות יגאל סרנה. חבר שלו צילצל מחיפה וסיפר על חבר אחר, יובל, שהחליט להוציא החוצה סיפור, שהוא היה רק עדי-שמיעה לו. יובל הפליג על "מורן" אחרי המיקרה, ובדרך-אגב נודעו לו הפרטים.

סרנה (33), לשעבר כתב המקומון הירושלמי כל העיר, שמע מיובל את הפרטים הכלליים של הסיפור. שם אחד היה באמתחתו: אייל מקיבוץ יפתח. במשך שבוע הוא השאיר לו הודעות בקיבוץ, אך לא זכה למענה. בסוף הוא נגש בו בתל-אביב.

סרנה המזוקן פנה לכמה אנשים אחרים שהיו בצוות באותה התקופה. כל אחד מהם שמע את השם "מורן", התקפל וביקש ממנו שיבוא למחרת.

היה ברור לו שהסיפור יקום או יפול על הצילומים, שהם ההוכחה לביצוע הפשע.

אייל היפנה את סרנה לזאב קורנברג מבי"ת שמש, שאמור היה להחזיק בצילומים. כשבא סרנה לקורנברג, הגיב הימאי המזוקן בחשך-דנות. הוא חשש שמישהו נשלח לקחת ממנו את ההוכחות. הם קבעו פגישה למחרת היום בירושלים. הימאי בא בלי המילים. סרנה נסע איתו שוב לבית-שמש ושם הדאה לו קורנפלד את הסרט הבלתי-מפותח.

שוב חזרו השניים לירושלים. קורנברג המתין בקפה "טעמון", החביב עליו, וסרנה מיהר לפתח את הסרט בחנות המפתחת תצלומים ציבעוניים בתוך שעה. ליתר ביט-חון ביקשתי שיפתחו שני סטים, סיפר סרנה השבוע. אחרי שהסקופ שלו הרעיד את ה"מדינה".

שבוע לפני הפירסום דיווח סרנה על ה"כתבה והצילומים לעורכי עיתונו, "חדשות". כאשר היה ברור שהכתבה הבלעדית תמוסס בגיליון יום השישי שעבר, החליטו עורכי היוםמון להביא לפירסום מוקדם של הידיעה.

"אין ערך חדשותי"

גלל עוצמתו של הסיפור, התגבשה מערכת "חדשות" הידיעה שיש לפרסם גם את התצלומים הבלעדיים בפירסום המוקדם, למרות שפירסום כזה יכול היה לפגוע במכ"רות גיליון סוף-השבוע.

ההשתקה והגילוי

בומינים אחרי שהושלך הנוסע הסמוי מהאוניה "מורן", נוצר קשר ראשוני עם העיתונות - קשר שלא הגיב מירות. בחודש מרס 1982, מייד אחרי ביצוע המעשה המזווע, הגיעה האוניה של "תרשיש" חברת הספנות הקיבוצית, לדרום-אפריקה. הצוות הישראלי פגש בנמל בצוות צילומי החוף של טלוויזיה-הקיבוצים. אנשי צוות "מורן" ההמומים סיפרו על מה שהתרחש בלביים. אך מאומה לא אירע.

האם קשר-ההשתקה הקולקטיבי של הקי-בוצניקים מנע טיפול עיתונאי נאות?

זמן קצר אחרי שהאוניה שבה לחופי הארץ, שלח מישהו שידע את הסיפור מיכתב קצר לח"ב שולמית אלוני, המיכתב. בן שתי שורות. היה בעל-גוש וכתב-היד היה בלתי-ברור לחלוטין. רק אחרי מאמץ פוענה כתב-היד. נאמר בו: נוסע סמוי נזרק לים באוניה של צי הסוחר הישראלי.

על המעטפה היתה מוטבעת חותמת של בית-מיון הדואר בחיפה.

במישרד ר"ץ בכנסת, לשם הגיע המיכתב, נוהגים באופן עקרוני שלא לטפל במיכתבים אונימיים. אלוני מקפידה לטפל אך ורק במיכתבים ששולחיהם מזדהים בשמם. למרות זאת, החליטה דוברת הטיעה, מיכל רפאלי, שגם אם היכתב לא יזכה לטיפול פרלמנטרי, עדיף כי תחת שיושולץ. לפה, הוא יימסר לטיפול של חקירה עיתונאית.

רפאלי היפנתה את המידע לשני גורמים תיקשורתיים. האחד, החשוב: הכתב הפלילי של הטלוויזיה הישראלית, השני: מקומון חיפאי. היא העריכה שאם המיכתב האנונימי נשלח מחיפה, יקל על החקירן חיפאי לבצע את המשימה. היא בחרה דיוקא במקומון חדש, רחוב ראשי בחיפה. שהחל אז להופיע. היא קינתה דיוקא לחינמו החדש בעיר-הנמל יהיה עניין בסיפור המזועזע.

כתב של רחוב ראשי ניסה בקרר את פירטי המיקרה, אך מכיוון שנתקל בקירות אטומים במישרדים שונים בעיר, החליט לרדת ממנו. הטלוויזיה, כפי הנראה, לא עשתה גם את המינימום הזה.